

Nordjysk Socialaftale

Politisk strategi for det specialiserede social- og specialundervisningsområde

2021-2022

Her indsættes billede samt logoer for de nordjyske kommuner og Region Nordjylland

Forord

Nordjysk Socialaftale 2021-2022 sætter retningen for de nordjyske kommuner og regionens samarbejde på det specialiserede social- og specialundervisningsområde. Samarbejdet er særligt nødvendigt, fordi vi kan klare mere, når vi rykker sammen og bruger hinandens viden og erfaringer i stedet for kun at arbejde hver for sig.

Da vi startede med at lave en socialaftale, så gjorde vi det, fordi der var brug for en aftale, der kunne sætte en fælles retning for vores gode samarbejde - lige fra politiske visioner til den konkrete udmøntning. Vi har nu haft tre år med Socialaftalen, og erfaringen er at vi er lykkedes med vores intentioner. Eksempelvis er samarbejdet med behandlingspsykiatrien sat på dagsordenen og vi har sat fokus på borgere med beskæftigelsespotentiale. **Kan konkretiseres yderligere, men afventer diverse møder).**

Igen i år har vi fra KKR's side lagt op til en proces, der skal samle dem, som til dagligt arbejder med det specialiserede socialområde - politikere, fagfolk og brugerorganisationer - til drøftelser om, hvad visionen og det primære fokus skulle være for vores samarbejde. Det er samtidig en socialaftale der er blevet til i en periode, hvor Covid-19 lukkede store dele af det offentlige Danmark. På socialområdet var den vigtigste prioritet at beskytte de sårbare borgere. Derfor er deadline for Socialaftalen rykket fra oktober til december, og nytænkt hvordan vi kunne sikre konkret socialfagligt input. Allerede før nedlukningen var vi langt i processen med drøftelser mellem politikere, fagfolk og brugerorganisationer, og derfor er det med en smule nytænkning og justeringer lykkedes at udarbejde en socialaftale, der er baseret på dialog mellem politikere, fagfolk og brugerorganisationer.

Visionen for Nordjysk Socialaftale 2021-2022 er fortsat fra den forrige socialaftale og handler om at styrke samarbejdet omkring borgerens potentiale for at kunne mestre sit eget liv. Vi har besluttet at holde fast i visionen. Ikke fordi vi *ikke* lykkedes med visionen om egenmestring, men fordi vi kontinuerligt *skal* lykkes med at sikre øget egenmestring. Øget egenmestring er lig med øget livskvalitet. I denne socialaftale har vi gennem fokusområderne valgt at lægge et andet snit end i den forrige Socialaftale, men formålet er det samme, nemlig at sikre at alle borgere kan mestre mest muligt i eget liv.

Afslutningsvist vil jeg gerne takke alle politikere fagfolk og brugerorganisationer for at have bidraget til aftalen. Jeg ved, at vi med Nordjysk Socialaftale sammen vil kunne sætte nødvendigt fokus på konkrete udfordringer, som kræver fælles løsninger. Sammen vil vi løfte vores gode nordjyske samarbejde til et endnu højere niveau.

Arne Boelt, Formand for KKR Nordjylland

Maj 2020

Bemærk: forordet er i udkast og sendes til godkendelse ved Arne Boelt efter DAS godkendelse den 17. august

Resume

Skrives til sidst

Her indsættes et billede

Nordjysk Socialaftales formål

Nordjysk Socialaftale er en politisk aftale, der indgås af de 11 nordjyske kommuner og regionen. Formålet er at sikre udvikling, koordinering og styring af det specialiserede social- og specialundervisningsområde i Nordjylland. Aftalen skal blandt andet sikre, at regionens borgere altid har adgang til de nødvendige højt specialiserede tilbud og kompetencer i regionen.

Nordjysk Socialaftale udspringer af lov om Social Service og Bekendtgørelserne om rammeaftaler på det sociale område og for lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud. På baggrund af disse har de nordjyske kommuner og regionen udarbejdet nærværende politiske aftale, der skal sætte retningen for det fælleskommunale samarbejde på det specialiserede social- og specialundervisningsområde i Nordjylland i 2021-2022.

Samarbejdet gælder konkret i forhold til de højt specialiserede tilbud, som er omfattet af Styringsaftalen, hvilket er de tilbud, som benyttes af andre kommuner end driftsherren. Det drejede sig i 2020 om ca. 2.200 dag- og døgnpladser og et budget på 1,88 mia. kr., hvilket svare til ca. 25 % af det samlede antal pladser i Nordjylland.

Men samarbejdet er også bredere end blot de tilbud, som er omfattet af Styringsaftalen. Med Nordjysk Socialaftale samarbejder de nordjyske kommuner og regionen også om at udvikle indsætter og tilgange til konkrete målgrupper. Det har udmøntet sig i en overordnet vision samt tre konkrete fokusområder, som kan læses på de efterfølgende sider.

Her indsættes kort over Nordjylland og antal pladser der drives af henholdsvis kommuner, region og private

Vision for det specialiserede socialområde

Vision:

”Alle borgere skal have muligheden og redskaberne til at kunne leve et så selvstændigt liv som muligt. Kommunerne og regionen skal gennem samarbejde og vidensdeling understøtte borgerens egenmestring med fokus på borgerens unikke og individuelle behov”.

Egenmestring som omdrejningspunkt for samarbejdet

Visionen er den overordnede retningspil for arbejdet på det specialiserede socialområde i de kommende år. I den forrige socialaftale var egenmestring valgt som vision, og emnet har vist sig at være så centralt, at vi også med dette års socialaftale har valgt at sætte fokus på egenmestring.

Egenmestring er et omdrejningspunkt for det specialiserede socialområde, fordi der for alle mennesker er en kvalitet i, at man kan så meget som muligt på egen hånd. Med egenmestring som vision ønskes der at sætte fokus på at alle borgere skal have mulighed og redskaber til at kunne mestre så meget af sit eget liv som muligt. Det er ikke alle, der har de samme forudsætninger, men alle har nogle ressourcer, og der skal arbejdes med disse på alle niveauer. Det skal ske i tæt samarbejde med borgeren, så initiativerne ikke er til borgeren men med borgeren.

De nordjyske kommuner og regionen ønsker, at alle mennesker skal have så meget medbestemmelse på eget liv som muligt. Det kræver, at myndighed og driftsherre arbejder målrettet med at inddrage borgeren i eget forløb med henblik på at sikre størst mulig mestring af eget liv. Det er der stort fokus på i de enkelte kommuner, men der sættes fokus på det i denne socialaftale fordi arbejdet kan suppleres via samarbejde.

Visionen udmøntes gennem de valgte fokusområder, og disse er specifikt valgt, fordi det er problemstillinger der fordrer samarbejde.

Fokusområder

For at udmønte visionen om øget egenmestring er der udvalgt tre fokusområder.

Fokusområderne er udvalgt med udgangspunkt i hvilke udfordringer der i de kommende år kræver et fælleskommunalt fokus. Kommunerne oplever pt. en vækst i forhold til borgere indenfor socialpsykiatrien og borgere på socialområdet som bliver ældre. Analyser viser endvidere, at disse to målgrupper vil stige endnu mere i de kommende år. Derfor er disse målgrupper valgt som fokusområde 1 og 2.

Det tredje fokusområde sætter i stedet skarpt på, hvordan man kan skabe den mest effektive indsats med udgangspunkt i progression og borgerens behov.

Fokusområder i 2021-2022

- Fokusområde 1: Socialpsykiatrien
- Fokusområde 2: Den gode alderdom
- Fokusområde 3: Bedre og billigere

Her indsættes et billede

Fokusområde 1: Socialpsykiatrien

Vision: *tekst*

Overskrift

Tekst

Initiativer

Fokusområde 2: Den gode alderdom

Vision: *tekst*

Overskrift

Tekst

Initiativer

Fokusområde 3: Bedre og billigere

Vision:

”De nordjyske kommuner og regionen vil sammen vidensdele og videreudvikle metoder, tiltag og redskaber, som kan bruges til at skabe en bedre og mere effektiv indsats for borgeren og i samspil med borgeren”.

Det specialiserede socialområde er under et stort pres. Flere og flere borgere har brug for støtte, og de nordjyske kommuner og regionen må tænke i effektive og smarte løsninger, så det fortsat er muligt at give den bedst mulige individuelle indsats til hver enkelt borger.

Fokusområde 1 og 2 har fokus på de målgrupper, hvor kommunerne oplever de største kapacitetsstigninger. Fokusområde 3 vil have fokus på forhold, hvor øge fokus på egenmestring kan have både personlige

prøve at komme med løsninger til nogle af de øvrige forhold, der presser økonomien og muligheden for den gode indsats. Fokusområdet vil have et særligt fokus på, hvordan de rette incitamenter kan skabe en indsats for borgeren, hvor der i endnu højere grad er fokus på borgerens progression og borgerens unikke behov.

Det store pres kræver på området, at der tænkes i nye metoder, tilgange og redskaber. De nordjyske kommuner og regionen har på den baggrund besluttet, at man vil udvikle dette sammen. Helt konkret vil man udvikle nye eller forbedre eksisterende gennem nogle laboratorier, hvor fagpersoner fra de enkelte kommuner kan udvikles tiltag sammen.

De nordjyske kommuner og regionen vil helt konkret lave nogle hurtigarbejdende laboratorier, hvor man samler mange videnspersoner fra både kommunerne/regionen, men også fra eksterne samarbejdspartnere. Formålet er at skabe en vifte af mulige tiltag, så de enkelte kommuner kan tage de redskaber frem, som giver mest mening for den enkelte kommune.

Laboratorier

De nordjyske kommuner og regionen har udpeget følgende laboratorier:

- a) Fra botilbud til egen bolig
 - Hvordan skabes de rette incitamenter og samarbejde, så borger bliver klar til at flytte i egen bolig?
- b) Den gode visitation i samspil med driftsherren
 - Hvordan kan man skabe de bedst mulige indsatser til borgeren?
- c) Unge med autisme
 - Hvordan giver vi unge med autisme de bedst mulige forhold med mulighed for udvikling uden at de oplever stress og angst?

Deltagere:

- Fagpersoner fra kommunerne og regionen
- Eksterne videnspersoner, fx fra AAU og UCN

Her indsættes et billede

Udvikling og koordinering

I Nordjylland er der en fælles forståelse af, at den enkelte kommune ikke nødvendigvis selv er i stand til at drive specialiserede tilbud og varetage samtlige indsatser, der imødekommer alle behov. Kommunerne samarbejder derfor med hinanden og regionen om at koordinere og sikre, at de fornødne indsatser er til rådighed for borgerne på tværs af kommunegrænserne. Dette formaliseres i Nordjysk Socialaftale, hvor udviklingen af tilbud koordineres på tværs af de 11 nordjyske kommuner og regionen for at sikre, at der til stadighed er de nødvendige tilbud til små målgrupper og målgrupper med komplekse problemer.

Balance mellem udbud og efterspørgsel

De nordjyske kommuner oplever generelt, at der er god sammenhæng mellem deres behov og det samlede udbud af pladser og ydelser på det specialiserede social- og specialundervisningsområde. Dette gør sig både gældende i forhold til den nuværende situation og den forventede fremtidige efterspørgsel.

Kommunerne og regionen har løbende fokus på om der er det rigtige udbud af tilbud og indsatser på det specialiserede socialområde. Udover den vurdering der udarbejdes i forbindelse med Socialaftalen er der løbende fokus herpå i regi af Den Administrative Styregruppe.

Der pågår pt et arbejde, hvor det vurderes om der er de rette tilbud til selvskadende unge og Prader Willis. Der tilføjes et afsnit herom til august, når arbejdet er længere.

Lands- og landsdelsdækkende specialundervisningstilbud

I forhold til de lands- og landsdelsdækkende specialundervisningstilbud vurderes det, at der samlet set er sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel.

KL's koordinationsforum følger nøje de lands- og landsdelsdækkende tilbud og har kompetence til at sætte foranstaltninger eller initiativer i værk såfremt der er grund til at være bekymret for bæredygtigheden af nogle af tilbuddene. I den forbindelse udarbejdes årligt en rapport, der belyser belægning og evt. belægningsmæssige udfordringer på de lands- og landsdelsdækkende tilbud.

Centrale udmeldinger

Socialstyrelsen har i december 2019 og januar 2020 udsendt centrale udmeldinger på tre målgrupper. Centrale udmeldinger udsendes når Socialstyrelsen er bekymret for udbuddet af højt specialiserede tilbud på konkrete målgrupper. De tre målgrupper er:

- Børn, unge og voksne med svære spiseforstyrrelser og behov for højt specialiseret socialt rehabiliterende indsatser
- Dømte udviklingshæmmede med behov for ophold på sikret institution
- Gravide udsatte kvinder med et skadeligt forbrug af rusmidler og behov for skærmet døgnophold

De nordjyske kommuner og regionen har sammen udarbejdet afrapporteringer på de centrale udmeldinger, som fremgår af bilagene. Fælles for målgrupperne er, at det er meget små målgrupper, som kommunerne sjældent ser, og man vurderer ikke umiddelbart, at der er behov for yderligere tilbud til målgrupperne i Nordjylland (kan revideres ift. selvskadende, hvis det bliver aktuelt).

Styring og økonomi

Nordjysk Socialaftale 2021-2022 sætter rammerne for kapacitets- og udgiftsudviklingen for tilbud omfattet af Nordjysk Socialaftale. Dette sker gennem Styringsaftalen, som beskriver de fælles regler og procedure, der gælder for tilbud omfattet af Nordjysk Socialaftale (se infoboks i siden).

Principper for samarbejde og styring

Styringsaftalen skal sikre, at tilbuddene omfattet af Nordjysk Socialaftale er økonomieffektive, har gennemsigtighed mellem pris og ydelse, samt har de bedste muligheder for udvikling. Dette sikres gennem følgende principper:

1. Dialog mellem myndighed og driftsherren
2. Incitament til effektiv drift
3. Taksterne skal være retvisende og omkostningsbaserede
4. Budgetsikkerhed for kommunerne og Regionen
5. Udvikling af tilbuddene

Ny Styringsaftale i 2022

I denne aftaleperiode vil der være to styringsaftaler gældende. En for 2021 og en for 2022. Det skyldes, at KL og Regeringen i Økonomaftalen 2020 har lavet en aftale om øget gennemsigtighed i samhandlen mellem kommunerne/regionen:

1. Justering af takstmodellen med opdeling af taksten i en basis og ydelsestakst (gældende fra 1/1-2022)
2. Nye regler for indregning af sundhedslovsydelser i taksten (1/1-2022) samt mulighed for mellemkommunal refusion for øvrige sundhedslovsydelser (1/1-2021).
3. Udarbejdelse af standardkontrakt for både børne- og voksenområdet (1/1-2021).

I 2021 vil der blive udarbejdet en ny Styringsaftale, som indarbejder de nye regler.

Styringsaftalen

Styringsaftalen lægger rammerne for økonomi- og kapacitetsudviklingen, herunder:

- Angivelse af, hvilke konkrete tilbud der er omfattet af styringsaftalen.
- Aftaler om takst- og udgiftsudvikling.
- Aftaler om takstmodeller.
- Aftaler om takstberegning.
- Aftaler om oprettelse, lukning og ændring af tilbud og pladser.
- Aftaler om afregning og betaling.
- Tilkendegivelse fra kommunalbestyrelserne om overtagelse af regionale tilbud

Vigtigste nye regler i Styringsaftalen

- Mulighed for særlige vilkår ved oprettelse af tilbud til særligt udvalgte målgrupper.
- Større gennemsigtighed i udvikling af takster og antal pladser
- Præcisering af definitionen af, hvilke tilbud der er omfattet af Styringsaftalen.

Bilag

Bilag vedr. udvikling og koordinering

- Central udmelding – børn, unge og voksne med svære spiseforstyrrelser og behov for højt specialiseret indsats
- Central udmelding – udviklingshæmmede med dom og behov for ophold på sikret afdeling
- Central udmelding – gravide kvinder med skadeligt rusmiddelbrug og behov for døgnophold
- Rapport vedr. de lands- og landsdelsdækkende tilbud

Bilag vedr. styring og økonomi

- Styringsaftale
- Aftalevilkår vedr. specialundervisningstilbud